

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สำหรับการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในงานวิจัยไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต(สังคมศึกษา)ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อจะพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 75 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 แผนการสอนโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน จำนวน 21 คาบ
- 2.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลองในวงจรแต่ละวงจรของรูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

- 2.2.1 แบบฝึกหัด
- 2.2.2 แบบทดสอบย่อย
- 2.2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2.2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู
- 2.2.5 แบบสัมภาษณ์นักเรียน
- 2.2.6 แบบบันทึกประจำวันของครู

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใน ศึกษาการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- 3.1 ทดสอบนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 60 ข้อ

3.2 นำแผนการสอนที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียน หลังจากนั้นจะมีการปรับปรุง การสอนเป็นระยะในแต่ละวงจร โดยใช้ผลสะท้อนที่ได้จากเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นข้อมูลในการสะท้อนผล

3.3 หลังจากการทดลองสิ้นสุดลงตามวงจรที่กำหนดไว้ (4 วงจร) ให้นักเรียนทำแบบ ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมา ใช้ในการเรียนการสอน ส่งให้ผู้ปกครองนักเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 100 ชุด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์จากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

4.2 วิเคราะห์จากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการนำแหล่งความรู้ใน ชุมชนมาใช้ โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คณะผู้วิจัยจึงขอสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการสอนสังคมศึกษาโดยใช้แหล่งความรู้ในชุมชน

1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบการสอนนี้ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะขั้นนำเสนอ ต้องใช้สื่อ กระตุ้นให้เกิดปัญหา เช่น กรณี ตัวอย่าง ข่าวเหตุการณ์ เกม สื่อที่เป็นรูปธรรม ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย ต้องให้นักเรียนร่วมกัน กำหนดจุดมุ่งหมายด้วยตนเอง มีครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะ กระตุ้นนักเรียน โดยไม่คำนึงถึง ความรู้สึกส่วนตัว เพราะในขั้นนี้เป็นขั้นที่จะหาวิธีการศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งชุมชน ด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งที่พบเห็นเสมอคือ นักเรียนมักจะชอบศึกษานอกสถานที่มากที่สุด ในช่วง นี้ครูพยายามชี้แจงให้เห็นถึงความเหมาะสมของวิธีการกับเนื้อหา ส่วนกิจกรรมในขั้นวางแผน ต้องให้นักเรียนเป็นผู้กำหนด ขอบเขตเนื้อหาที่จะศึกษาค้นคว้าภายใต้กรอบที่กำหนด การเตรียมตัว และใช้แหล่งความรู้จากชุมชน ระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ส่วนในขั้นปฏิบัตินักเรียนจะปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ครูมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย ชี้แนะ ในบางเรื่อง เช่น ความร่วมมือของนักเรียน ความมีระเบียบวินัย ส่วนการประเมินผลอยู่ใน ลักษณะของกิจกรรมการอภิปราย เสนอรายงานกลุ่ม การจัดป้ายนิเทศ โดยครูคอยกำกับเรื่อง เวลา และวิธีการที่น่าสนใจ สำหรับบทบาทของครูผู้ร่วมวิจัยช่วยดูแลนักเรียนขณะลงมือ ปฏิบัติงาน และสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนตามขั้นตอนต่างๆ สังเกตพฤติกรรม ของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงแผนการสอน

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัย พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากคะแนนเฉลี่ยที่ได้ในแต่ละวงจรปรากฏคะแนนมีแนวโน้มสูงขึ้น เป็นร้อยละ 92 และจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง พบว่า คะแนนสูงขึ้นเป็น ร้อยละ 33.3

2. ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ต่อการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26 - 30 ปี การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาชีพค้าขายและนักธุรกิจ เคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนจังหวัดขอนแก่นมาก่อน แต่ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับโรงเรียนสาธิตฯ และส่วนใหญ่ไม่เคยให้การช่วยเหลือสนับสนุน เรื่องการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน การอภิปรายผล

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อวิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนวิชาสังคม ของโรงเรียนสาธิตฯ พบว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยกับวิธีการที่นำประสบการณ์จากแหล่งชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนร้อยละ 50.0 และเห็นด้วยกับการวางแผนงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนำแหล่งชุมชนมาใช้ ร้อยละ 47.1 ซึ่งเป็นเพราะวิธีการที่นำประสบการณ์จากแหล่งชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็น เพราะธรรมชาติของวิชาสังคมศึกษาต้องสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ดังที่ ลาวัลย์ วิทญานุกุล (2533) ได้กล่าวถึงวิชาสังคมศึกษาว่าเป็นวิชาที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ดังนี้ การนำประสบการณ์จากแหล่งชุมชนมาใช้จึงสัมพันธ์กับลักษณะเนื้อหาของวิชา นอกจากนี้เป็นการสอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยา เจโรม บูรเนอร์ ที่กล่าวว่า การใช้ประสบการณ์ตรงในการเรียนการสอนจากการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยการใช้สภาพแวดล้อมในชุมชนเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความพร้อม จะส่งผลต่อการเรียนรู้ได้ถูกต้องและเร็วขึ้น ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู หรือแม่กระทั่งทำงานอื่นๆ ก็ตาม ต้องมีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน โดยเฉพาะการวางแผนงานที่รัดกุม จะทำให้ ผลที่ได้จากการเรียนการสอนตรงตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนครั้งนี้ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเช่นเดียวกัน ดังเช่น ลัดดา ศิลาน้อย (2534) กล่าวว่า การวางแผนการศึกษาแหล่งความรู้เป็นการเตรียมการดำเนินงานให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและมีคุณค่า ซึ่งขั้นแรกต้องวางหลักการก่อนว่าจะใช้แหล่งความรู้ชนิดใด เพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ที่ครูกำหนดไว้

ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ต่อการมีส่วนร่วมในการใช้แหล่งความรู้ในชุมชน วิชาสังคมศึกษา ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนสาธิต ฯ พบว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยที่จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนสาธิตฯ ใน

กรณีให้นักเรียนไปติดต่อขอเอกสารขอยืมวัสดุ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนถึงร้อยละ 57.1 และยินดีที่มีส่วนร่วมเสนอแนะแหล่งวิทยาการที่มีอยู่ในจังหวัดขอนแก่นที่เห็นว่าเหมาะสมต่อการเรียนการสอน ร้อยละ 52.9 ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของแหล่งความรู้ว่ามีประโยชน์ มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในด้านของการเสริมประสบการณ์ในเนื้อหา เป็นการที่ให้นักเรียนได้สัมผัสกับของจริงที่แวดล้อมตัวนักเรียน ดังที่ ลัดดา ศิลาน้อย (2534) กล่าวว่า แหล่งความรู้ในชุมชนมีความสำคัญต่อวิชาสังคมศึกษา อย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ให้นักเรียนได้รู้จักการสังเกต ได้คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมเป็นการให้ประสบการณ์ตรงแก่นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดเร็วขึ้น และเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวนักเรียนและยังทำให้ชุมชนกับ โรงเรียนมีความเข้าใจและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วย และการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้สอนอยู่ที่ การเลือกและจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การวิจัยโดยใช้รูปแบบการสอนนี้ผู้วิจัยต้องเป็นนักวางแผน และนักปฏิบัติที่ดี ในเรื่องของการกำหนดกิจกรรมแต่ละแผนการสอนว่าต้องทำอะไรบ้าง มีการเตรียมการวิธีแก้ไข ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า
2. ผู้วิจัยต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูง มีประสบการณ์และมนุษยสัมพันธ์ในชุมชนค่อนข้างมาก เพราะต้องอาศัยการติดต่อทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เมื่อติดต่อแล้ว ต้องมีการย้ำ วัน เวลา ให้แน่นอน และควรติดตามเรื่องวันเวลาล่วงหน้าก่อนลงมือปฏิบัติอีกครั้งเพื่อความมั่นใจ
3. ผู้วิจัยควรดูแลนักเรียนขณะปฏิบัติกิจกรรมอย่างใกล้ชิด โดยพยายามเน้นความสำคัญของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มได้ดูแลกันเองในเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียนเอง
4. รูปแบบการสอนนี้ จะใช้ติดต่อกัน หรือบ่อยครั้งค่อนข้างลำบาก เนื่องจากมีปัญหาเรื่องเวลาเรียน เพราะใช้เวลาก่อนข้างมาก สิ้นเปลืองงบประมาณ ถ้าเป็นสถานที่ไกล ควรจะใช้ในบางเนื้อหาที่เห็นว่าให้ประโยชน์สูงสุดจริงๆ รวมทั้งเลือกสถานที่ที่สามารถเดินทางไปกลับได้ในเวลาที่กำหนด
5. การใช้วิธีสอนนี้ผู้วิจัยต้องมีความรับผิดชอบสูง ในเรื่องการดูแลนักเรียนขณะศึกษานอกสถานที่ เพราะฉะนั้นในช่วงนี้ผู้วิจัยต้องแบกรับผิดชอบการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และจริงจัง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน
6. ควรนำวิธีสอนนี้ไปใช้ในงานวิจัยกับนักเรียนระดับอื่นๆ